

הלכות קידוש החודש פרק ד' (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום השיעור – רמב"ם הלכות קידוש החודש, פרק ד' הלכה א'

השיעור הוקדש על ידי הרב ר' יואל ורצברגר.

הלכה א' – שנה מעוברת: הוספת חודש אדר

דברי הרמב"ם:

שנה מעוברת היא שנה שמוסיפין בה חודש, ואין מוסיפין לעולם אלא אדר, ועושין אותה שנה שני אדרים – אדר ראשון ואדר שני. ומה מוסיפין חודש זה? מפני זמן האביב, כדי שיהא פסח באותו הזמן, שנאמר "שמור את חודש האביב". ואלולי עיבור החודש הזה היה הפסח פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים.

הפשט:

שנה מעוברת היא כאשר מוסיפים חודש שלוש עשר. מוסיפים תמיד רק אדר – עושים שני אדרים (אדר ראשון ואדר שני). הטעם הוא כדי שפסח יצא בזמן האביב (אביב), כמו שהפסוק אומר "שמור את חודש האביב". בלי עיבור היה פסח יוצא פעם בקיץ, פעם בחורף.

חידושים והסברות:

(1) היסוד של שנה וחודש – חזרה על פרק א':

כל הצורך בעיבור שנה נובע מהיסוד של פרק א': **שנה** הולכת לפי **שנת החמה** (מחזור השמש, עונות השנה), ו**חודשים** הולכים לפי **הלבנה**. מכיוון ששנים עשר חודשי לבנה (שנת הלבנה) קצרים משנת החמה (בכמעט אחד עשר יום), צריך לפעמים להוסיף חודש (חודש העיבור) כדי שיתאים.

(2) המושג "שנה" – אטימולוגיה:

המילה "שנה" באה מלשון שינוי/חידוש – היא מציינת את המחזור החקלאי, כמו הפסוק "כי מספר שני תבואותיך" (ויקרא כ"ה). "שנה" היא בעיקר מושג הקשור לאדמה – מה שצומח, יורה ומלקוש, אביב – לא רק מחזור אסטרונומי.

(3) האם עיבור השנה הוא מצווה נפרדת:

הרמב"ם **לא** מונה את עיבור השנה כמצווה נפרדת. הוא אומר "מצות עשה מן התורה שיחשבו ויקבעו" – זה מתייחס לקידוש החודש. אצל עיבור השנה כתוב רק "מקדישין חדשים ומעברין שנים", כחלק מאותה מצווה. היה אפשר לחשוב ש"שמור את חודש האביב" תהיה מצווה נפרדת דאורייתא על עיבור, אבל הרמב"ם כולל אותה במצווה הכללית של קידוש החודש. בספר המצוות כתוב אחרת, אבל למעשה אין בזה נפקא מינה מלבד מנין המצוות.

(4) מדוע דווקא אדר – העיקר חידוש הוא נקודת הזמן:

הרמב"ם אומר "ואין מוסיפין לעולם אלא אדר". העיקר חידוש אינו השם "אדר" עצמו, אלא שמוסיפים את **החודש בסוף השנה**, לפני ניסן. הנפקא מינה המעשית: **ברגע שניסן כבר התחיל, אי אפשר עוד לעבר**. הדין הוא שהעיבור חייב לבוא לפני ניסן, לא באמצע השנה (לא בין כסלו לטבת, למשל). הטעם: "מפני זמן האביב" – כל המטרה היא שפסח יצא באביב, ולכן מוסיפים מיד לפני ניסן.

(5) המשמעות הכפולה של "מה מוסיפין חודש זה":

"מה מוסיפין חודש זה" יכול לומר **שני דברים**: (א) מדוע מוסיפים בכלל חודש? (ב) מדוע דווקא את החודש הזה (אדר) ולא אחר? הרמב"ם מתכוון ל**שניהם** – אף על פי שהתשובה "מפני זמן האביב" עונה בעיקר על הצורך הכללי, והפרט של דווקא אדר מתברר יותר מאוחר יותר.

(6) המשמעות של "שמור את חודש האביב" – דרשת חז"ל, עם שלוש שכבות:

הפשט הפשוט של "שמור את חודש האביב ועשית פסח" הוא: שמור את חודש האביב ועשה פסח. אבל חז"ל דרשו: **שמור שחודש ניסן יהיה בזמן האביב** – כלומר, עשה עיבור כשצריך.

המילה "שמור" ממלאת שלושה תפקידים:

- **(א) מעמד מצווה:** בלי "שמור" אולי היה אפשר להבין מעצמנו שצריך להוסיף (כי "חודש האביב" עצמו מרמז שפסח חייב להיות באביב), אבל "שמור" נותן את המעמד של **מצוות עשה דאורייתא**.

- **(ב) סמכות לעבר:** "שמור" נותן את הזכות להוסיף חודש שלם ללוח – מי אמר שמותר להוסיף חודש שלם? הפסוק "שמור" הוא המקור לסמכות לעשות עיבור.

- **(ג) לימוד שסופרים חודשים, לא ימים:** הלימוד "חדשים אתה מונה ואתה מונה ימים" שולל **מיני-חודש** – אנשים שרוצים לוח מסודר היו אולי **מוסיפים אחד עשר יום** (ההפרש בין שנת שמש לשנים עשר חודשי לבנה) כחתיכה קטנה של "חודש" אחרי אדר, כדי לאזן. **על זה יש לימוד:** חודש חייב להיות חודש אמיתי – אי אפשר לשחק עם חודש, חודש הוא הלבנה, לא תוספת מלאכותית של כמה ימים.

(7) קושיה יסודית – היכן כתוב שפסח הוא כל שנים עשר חודשי לבנה?

כל היסוד של עיבור השנה מבוסס על **הנחה** שלא כתובה מפורש בתורה – שפסח בא כל שנים עשר חודשי לבנה אחרי הפסח הקודם. בתורה כתוב רק "בחודש הראשון" ו"בחודש האביב". אפשר לומר פשוט: כל שנה כשהאביב בא, מתחילים לספור חודשים, והחודש הראשון הוא פסח – בלי שום עיבור!

המושג של "שנת חדשי הלבנה" (שנים עשר חודשי לבנה = שנה) הוא מה **שיוצר** את הצורך בעיבור. אבל היכן כתוב שסופרים כך? זו הנחה ש"מוכנסת" – שאנשים חיים לפי חודשי לבנה ("חודש בחדשו"), ולכן כששנים עשר חודשי לבנה לא מתאימים לשמש, צריך עיבור.

זו נקודה יסודית: הצורך בעיבור לא בא מפסוק עצמו, אלא מה**שילוב** של: (א) חודשים הולכים לפי לבנה, (ב) פסח חייב להיות באביב, (ג) שנים עשר חודשי לבנה לא מתאימים לשמש.

(8) עיבור שנה בכלל אינו חידוש – זה הפשט הפשוט:

עיבור שנה בכלל לא צריך פסוק מיוחד או מסורה מפי השמועה. הסברא: בתורה כתוב **"בחודש האביב"** – כלומר פשוט: כל שנה, כשמגיע האביב (אביב), מתחילים לספור חודשים, והחודש הראשון הוא כשעושים פסח.

ערבים קדומים הבינו בעצמם שצריך לעבר (צריך לקשר חודשים לעונות השנה), ומוחמד בא עם "שטות" שלא לעשות זאת.

(11) מדוע בית הדין נחוצ – לא כי עיבור הוא חידוש, אלא כי צריך עקביות:

בלי בית דין היה יכול להיות ספק – האם החודש "לפני האביב" או "אחרי האביב"? תפקיד בית הדין הוא **לסדר** שכולם יסכימו: "השנה יש שלושה עשר חודשים" או "השנה יש שבעה חודשים בין פסח לסוכות". אבל זה לא חידוש – זו הכרח מעשי.

(12) שיטת הרמב"ם שהחשבון הוא העיקר:

מאוחר יותר (סוף הפרק) נראה שהרמב"ם סובר **שהחשבון** (חישוב מתמטי) הוא באמת העיקר של עיבור שנה, לא רק "להסתכל אם כבר אביב". אבל זה **כבר חידוש** – מדרגה עמוקה יותר – לא הפשט הפשוט של התורה.

[דיגרסיה: מדוע ימים טובים הם במלוי הלבנה]

חברותא שאל מדוע כל הימים טובים (פסח, סוכות) הם כשהלבנה במלואה (ירח מלא, ט"ו בחודש). התשובה היא **במשל של שעון עגול בבית המדרש**: צריך תשע בשעון עגול כי זה פשוט לזהות. כך גם – ירח מלא הוא הנקודה הברורה ביותר, הניתנת לזיהוי ביותר במחזור הלבנה. אי אפשר להוסיף כמה ימים ועדיין להשתמש בלבנה כסימן זמן מעשי.

אנשים שהפליגו בספינות (בלי שעונים) השתמשו בלבנה כמערכת הזמן העיקרית שלהם: "בירח המלא הבא אנחנו צריכים להיות כבר קרוב ליבשה". **אנחנו בעיירה לא מסתכלים על הלבנה** – אנחנו עושים קידוש לבנה אבל לא חיים עם זה – וזו "קושיה עלינו".

מתי מגיע האביב? מסתכלים בחוץ, מסתכלים על השמש, רואים מתי זה מגיע.

לא כתוב בתורה שפסח הוא "שלושה עשר חודשים אחרי הפסח הקודם". לא כתוב ש"שנה" מורכבת ממספר קבוע של חודשי לבנה. לא כתוב שיש דבר כזה "שנת הלבנה" של שנים עשר חודשים. את המושג "חודש" למדנו מ"חודש בחודשו" – כשהלבנה מתחדשת, זה חודש חדש. אבל **לחודשים אין שום קשר לשנים**. אין דבר כזה "שנת הלבנה" במציאות – ללבנה אין מחזור שנתי. (כן, שנים עשר חודשי לבנה זה כמעט שנה – אחד עשר יום פחות – אבל זה רק "קצת קרוב", לא מחזור קבוע.)

(9) משל "שבת תשובה" – שתי מערכות נפרדות:

כמו ש"שבת תשובה" היא פשוט השבת הראשונה אחרי ראש השנה – פעם יומיים אחרי, פעם שישה ימים אחרי – ואף אחד לא שואל "איך זה מתאים?" כי שבת וראש השנה הן שתי מערכות נפרדות שלא צריכות להתאים זו לזו – **כך גם "חודש האביב"** פשוט: החודש הראשון (לבנה) שהוא הקרוב ביותר לאביב. פעם קצת לפני האביב, פעם קצת אחריו. זו לא סתירה – "חודש" הוא מושג לבנה, "אביב" הוא מושג חמה/שמש, ו"חודש האביב" הוא בדיוק כמו "שבת תשובה" – הפעם הראשונה ששתי המערכות נפגשות.

(10) ביקורת על הלוח המוסלמי:

הלוח המוסלמי הוא דוגמה למערכת לא הגיונית: הם הולכים רק עם חודשי לבנה, שנים עשר חודשים = "שנה", בלי שום קשר למחזור השמש. לכן רמזאן נודד בכל עונות השנה. **אין שום סיבה טבעית** מדוע שנים עשר חודשי לבנה יהיו "שנה" – למה לא עשרה? למה לא חמישה עשר? אם מנתקים חודשים ממחזור השמש, המספר שנים עשר הוא פשוט שרירותי.

תמלול מלא

רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד' – עיבור השנה

הקדמה

טוב, יהודים יקרים. היום נלמד רמב"ם הלכות קידוש החודש. למעשה הלכות קידוש החודש עוסקות בעיבור השנה, פרק ד', שיש לו יותר קשר לעיבור השנה ממש.

והשיעור הוקדש על ידי הרב ר' יואל ורצברגר וכל שאר היהודים שתורמים את הכסף והכבוד וההקשבה ודברי התורה והכיבוד והתירוצים כדי שזה יוכל להתקיים. ואנחנו מאוד אסירי תודה. לא יותר מדי אסירי תודה, כדי שלא נתרגל לזה. בסדר. אתה רואה, כבר הכנסתי קצת רשות גם.

חזרה: יסודות של שנה וחודש

בכל אופן, מה אני אלמד? אני אלמד. אז ככה, כאן הרמב"ם הולך לומר את ההלכה של עיבור השנה. כלומר, הם כבר למדו, לכאורה, לכאורה זה המהלך, כן? הם כבר למדו בפרק א' הרמב"ם אמר שיש בדבר הבסיסי של הלוח, יש דבר שנקרא שנה. שנה, הוא אומר, הולכת עם שנת החמה. ויש דבר שנקרא חודשים, וזה הולך עם הלבנה.

זה פשוט. השנה, השמש, האמת היא שצריך לדבר על זה קצת יותר במדויק כשיגיע בפרקים הבאים כשנלמד את החשבונות אחרי פרק ו', נראה. לשמש יש מחזור שנתי. האמת היא שזה לא כל כך קל לראות את המחזור. זה לא פשוט שאתה רואה את המחזור, אבל יש עונות שאפשר לראות. לראות את מחזור השמש זה לא פשוט, זה רק ביחס למזלות, צריך לדעת לעמוד ולחשב, לא כל כך פשוט. אבל לשמש יש מחזור, העונות השנתיות.

המושג "שנה" – יסוד חקלאי

ואני חושב ששנה, המילה שנה במקור מתכוונת כמו, איך כתוב? "כי מספר שני תבואותיך מוחה לך". שנה מתכוונת, גדל כל שנה חדש, מלשון שינוי, אני יודע, מלשון דבר חדש. אז השנה היא מושג חקלאי, כביכול. זה קשור לשמש, אבל השמש כבר בשמיים. אנחנו מדברים על הארץ, רואים איך זה גדל. כל פעם שיורד גשם קוראים לזה גם לפי היורה והמלקוש, זה לפי הגשם שמתחיל התבואה לגדול, והתבואה השנייה לגדול. כמו אביב, אביב זה מה שגדל. וזו השנה.

חוץ מזה יש חודשים, שחודשים זה הלבנה. כן, הרמב"ם מביא ראייה שחודשים זה הלבנה. הרמב"ם אמר שם שיש דבר שנת הלבנה. זה, אני רוצה להאריך על זה קצת בעוד רגע, אני רוצה לשאול.

על כל פנים, יש את הלבנה, וכבר ראינו אז שאם הרמב"ם אמר שיש דבר שנקרא שנת הלבנה, שנת הלבנה פשוט מתכוונת שנים עשרה פעמים הלבנה, ואם מחשבים את זה, יוצא מה? קצת יותר קצר משנת החמה, ממילא צריך להוסיף כל כמה זמן שנה אחת, וזה נקרא חודש העיבור, שנה מעוברת, כדי שיסתדר החשבון פחות או יותר.

הלכה א': שנה מעוברת – הוספת חודש אדר

עכשיו אפשר ללמוד את ההלכה של ההוספה, והרמב"ם הולך לחזור בעצם על הסיבות למה צריך להוסיף ואיזה מוסיפים.

האם עיבור השנה היא מצווה נפרדת?

מעניין, זה לא חלק מהמצווה, כן, הרמב"ם שם הכל במצווה. הוא לא אמר שיש מצווה על בית דין לחשב חודשים ושנים, כמו לעבר שנים. ואת השני הוא אומר כן, מצות עשה מן התורה שיחשבו היא זה. אחר כך הוא אומר, ומחשבים כוכבים חדשים אם מעברין שנים. כשמגיע להלכות, הוא שם, מקדשין חדשים אם מעברין שנים.

כבר שניהם.

הפסוק "שמור את חודש האביב"

למה? מפני זמן האביב, כדי שיהא פסח באותו הזמן, שנאמר "שמור את חודש האביב".

באותו זמן מתכוון כל שנה באותו זמן. לא, באותו זמן האביב. זה לא קונסיסטנטי, זה בזמן האביב, פעם זה אחרי שלושה עשר. באותו זמן מתכוון שבאותם זמנים, ותמיד יהיה בזמן האביב. נכון, נכון.

שנאמר "שמור את חודש האביב", ומתרגם, החכמים תירגמו, שהפשט הפשוט לא מתכוון לזה, נכון? הפשט הפשוט מתכוון שמור שבחודש האביב "ועשית פסח", זו המילה הבאה. אבל החכמים תירגמו שצריך גם לשמור שחודש האביב יהיה פסח. החודש, חודש זה, אני לא יודע איזה זה חודש זה, חודש ניסן כביכול, החודש שעושים את החג, כן, יהיה בזמן האביב.

חידוש: "שמור" עושה את זה למצווה

ואומר הרמב"ם, הוא מסביר, חסר רק, לומר ששמור מתכוון לזה, שצריך לעבר, חסר רק אם נעשה את זה למצווה. אם לא נוכל ללמוד מהמילה חודש האביב עצמה להבין שצריך להוסיף. כי אם פסח תמיד חודש האביב, חייבים להוסיף. שמור עושה את זה לנו למצווה.

למדנו קודם, הרמב"ם כבר דיבר בפרק א' את הפסוק "שמור את חודש האביב", והוא אומר שזה המקור בכלל, שיש דבר כזה כמו שנת החמה שצריך להתאים את זה איתו. נראה, אני חושב שזה רק כולא אפיקא, משהו יותר. אחד, זה מצווה כדי לעשות מצווה, אני חושב שזה גם כדי לקרוא מקור בתורה.

אחד יאמר, מי אומר? אולי, אני יודע, אולי חודש האביב, רק אותה שנה היה חודש האביב. לא, זה לא הגיוני, אני לא יודע. אולי פסח הוא חודש ראשון. מה שזה לא יהיה, עם חודש אב זה באמת לא היה מסתדר, אבל אני מבין באמת. זה שקוראים חודש אב עצמו כבר לכאורה מספיק, כמו ללמוד שאז כשפסח צריך להיות, אני לא יודע אם צריך לומר שמור, שמור אותו על ידי עיבור, אם כן זה עושה את זה ממש למצווה דאורייתא.

לא, החידוש הוא שמוסיפים עוד... שעושים עיבור. מי נתן את הזכות להוסיף עוד חודש? מי נתן את הזכות להוסיף עוד חודש? תדע שהתורה רוצה שפסח עצמו יהיה פסח עצמו פסח. שמור, זה התרגום שמור. שמור אומר שיש עשייה מסוימת. נכון, בדיוק, שאף על פי ששמור הוא לאו, אני לא חושב, אבל זה דבר חדש שמוסיפים משהו. זה כביכול החידוש שקשה שמחפשים לזה מקור.

אלולי עיבור החודש

והרמב"ם מסביר, **ואלולי עיבור החודש הזה היה הפסח פעמים בימות החמה ופעמים בימות הגשמים**, הרי הוא לא היה תמיד באביב.

קושיה: איפה כתוב שפסח הוא כל שנים עשר חודשים?

נו, אני חייב לומר שאני כמו שהתחלנו לרמוז, אני לא מבין מה הוא אומר. כי למה? כלומר, אני רק רוצה להדגיש שבא כאן כמו הנחה שלא עומדת באמת. כלומר, באה איזושהי הנחה שלא עומדת בשום מקום, בתורה זה בטוח לא כתוב. אני לא יודע איפה זה היה כתוב, מה אמר שפסח בא בשנים עשר חודשים, תגיד שלושה עשר חודשים אחרי הפסח הקודם. אני לא יודע איפה כתוב דבר כזה בכל התורה.

בתורה כתוב בחודש ראשון, וכתוב בחודש האביב. אני יכול לומר פשוט פשוט, כל שנה כשמגיע אביב מתחילים לספור חודשים, והחודש הראשון הוא פסח. מתי מגיע אביב? תסתכל, תסתכל בשמש, תסתכל בחוץ, לראות מתי זה מגיע.

מוכנסת לנו ההנחה שיש דבר כמו שנת חודשי הלבנה של שנים עשר חודשים, ופסח הוא לכאורה לפי אותו חשבון שלושה עשר חודשים בדיוק אחרי הפסח הקודם, וממילא נעשית קושיה, צריך כבר לעשות עיבור, לא צריך לעשות כלום.

זה מעניין, כי הוא היה יכול ללמוד את זה כמצווה מהפסוק שמור את חודש האביב. נראה ששמור את חודש האביב זה לא דאורייתא, זה רק משהו... לא, אני חושב שזה כן. הם דיברו על זה בפרק א'. אני חושב שבמקומות אחרים ראינו את זה בספר המצוות, ובמקומות אחרים כתוב כן. ואי אפשר להדייק, זה לא עושה שום הבדל אם זה נקרא מצווה או לא. יש הבדל בעניין מניין מספר המצוות. המספר כן נספר. כשהוא אומר קדש החודש, הוא מתכוון לכל מה שעושים. ומיד נראה שכל הדבר נקרא חכמה סיבה, כי אחר כך זה נקרא מיד בפרק ו'.

אז, אני חושב ש... בקיצור, כי למשל, הרמב"ם אמר שמותר אפילו לחלל שבת, כי בזה תלויים הימים טובים. גם בעיבור השנה תלויים הימים טובים. כן, אבל זה לא נוגע שצריך לחלל שבת. לא, זה לא ראייה. אני רק אומר כן. בסדר.

לשון הרמב"ם

אוקיי, אז על כל פנים, כאן הוא הולך להסביר שוב מתי עושים את זה. והעיקר, אני חושב שכאן הוא לא אומר בעיקר שעושים את זה. שעושים את זה הוא עמד בפרק א', הוא רק חוזר על זה כי הוא הולך... הפרטים שהוא מסביר, מתי, באיזה חודש, ולמה. זה הרמב"ם מסביר.

שנה מעוברת, זה הדבר. יש לך חודש מעובר, שמתכוון שהלבנה באה יום אחד יותר מאוחר, אפילו לחודש יש שלושים יום. ויש לך דבר שנקרא שנה מעוברת, זו שנה שמוסיפין בה חודש, שהשנה יש לה שלושה עשר חודשים במקום שנים עשרה חודשים של שנה חסרה או פשוטה, אני לא יודע איך קוראים לזה.

איזה חודש מוסיפים?

עכשיו אתה הולך ללמוד, מתי מוסיפים חודש? כבר למדת למה מוסיפים חודש בעצם. עכשיו הולכים איזה חודש מוסיפים. התשובה היא, **"ואין מוסיפין לעולם אלא אדר"**. אתה כבר יודע. איך אתה יודע? הרמב"ם לא אומר, אבל כל יהודי יודע שיש שנים עשר שמות לשנים עשר החודשים, שהם באים מהשמות הבבליים, כמו שידוע. כן, הרמב"ם לא הביא שיש שנים עשר, זה בסיסי, זה משהו שכולם יודעים.

והחודש הנקרא אדר, אדר אדר, אני לא יודע, את החודש הזה מוסיפים, **"ועושיין אותה שנה שני אדרים, אדר ראשון ואדר שני"**. זה נעשה שניים. העיבור זה כאילו שהשנה יש לה תינוק. מה זה התינוק? אדר שני. סתם שטויות. אני לא מתכוון לומר שאין לזה שם, זה נעשה שני אדרים.

לא אומרים שיהיה פעמיים טבת, זה לא נוגע. מה נוגע? איך תקרא? לא, מה שזה מתכוון לומר כאן זה בעיקר שבאותו זמן מוסיפים. זה כן עושה הבדל. אני אומר אחר כך שברגע שהתחיל ניסן כבר לא מוסיפים. ראה, ראה, אדר אפשר להוסיף. זה בעיקר מה שזה מתכוון לומר. כלומר, יש הלכות, בכסלו יש חנוכה, ובשבט יש ט"ו בשבט. יכול להיות הבדל. נו, מתי עושים אדר גם? הרי יש שאלה מתי עושים את הפורים ואת ד' פרשיות. יש משמעות הלכתית למה שקוראים לזה אדר, אבל בעיקר ההלכה מתכוונת שמוסיפים את זה בסוף השנה, כלומר בחודש אדר.

העיקר מתכוון שזה לא בחודש אלול. אני חושב שאולי פעם היה זמן שצריך להוסיף. אז מותר, אבל ניסן כבר אסור. נכון, אבל אני אומר, למה לא מוסיפים חודש שלושה עשר בין כסלו לטבת? כי ככה, היינו רואים למה.

למה מוסיפים את החודש הזה?

מה מוסיפין חודש זה? למה מוסיפים את החודש הזה? למה לא חודש אחר? מפני זמן האביב.

אה, צריך לדעת, זה מזכיר לי חידוש, סוף חודש זה, אני חושב שזה מתכוון למה החודש הזה ולא חודש אחר. אחר יכול לתרגם שהוא מתכוון לומר למה בכלל. אה, הוא מתכוון לשניהם לכאורה. אתה לא רואה כלום, הוא מתכוון בכלל. זה מתכוון לשניהם, אבל אני חושב שזה מתכוון לשניהם.

בכלל, כי הדבר השני הוא אומר אחר כך יותר ברור על החודש הזה. כן, אבל שמוסיפים בכלל, כבר עמד בפרק א' באמת. אז לכאורה מתכוון, בזה יוצא

ארבעים חודשים? כלומר, למה משהו הוא שנים עשר? בכלל, למה רק פעם אחת?

למה עיבור היה גורם לכך שלא יהיו חודשים

היינו יכולים לחשוב, אם בעזרת השם לא היו מוסיפים חודש שלושה עשר פעם בשלוש שנים, כמה חודשים היו וכמה ימים היה בכל חודש וכמה חודשים היו? לא היו חודשים. זה לא דבר שיש לו כמות. כמה שבועות יש בשנה, אתה יודע? כמה שבועות יש בחודש, אתה יודע? כשאין תכלית, זה אפילו לא הגיוני.

אם לא היינו עושים, למה לא עושים עיבור שבועות שהשבועות יסתדרו? כי אין שום בעיה, זה לא נופל, שני הדברים לא צריכים להיפגש.

למה הרמב"ם היה אומר שפסח היה בא במות החמה?

למה הרמב"ם כשהוא אומר, פסח היה בא במות החמה? אין לי מושג למה, זה לא הגיוני בשבילי בכלל. פסח הוא לא... אם היה כתוב בתורה, פסח הוא שלושה עשר חודשים אחרי הפסח הקודם, אז הוא צודק. אבל לא כתוב דבר כזה, כתוב בחודש הראשון. אז מה? מתי החודש הראשון? חודש האביב. כשזה מתחיל. מה הבעיה? אני לא רואה למה זה צריך להיות דבר כזה.

אני לא מבין מה... לא רק שאני לא מבין, אלא גם החכמים לא מבינים. הם אכן עושים עיבור. ואנחנו מסתכלים על עיבור... כלומר, ההלכה מסתכלת על עיבור כעל דבר שלם. יכול להיות שזה פשוט כדי שיהיה מוסכם על כולם. כי... כי כמו שאתה אומר, אם היית פשוט מסתכל על החודש לפי האביב, יכול להיות פעם אולי החודש לפני האביב, אולי אחרי האביב. לא היה ברור. בית הדין משווה לכולם שהשנה יש בה שלושה עשר חודשים. השנה יש בה שבעה חודשים בין פסח לסוכות.

אני לא רואה שזה חידוש שצריך איזה מקור. זה נראה דווקא להיפך, שמי שאומר שיש איזה מספר של חודשים בשנה, הוא דווקא מחדש. חודשים אין להם שום קשר לשנים. אין דבר כזה שנת הלבנה. פשוט אין דבר כזה. למה יהיה דבר כזה? רואים שללבנה אין שום מחזור שנתי.

דיון: יש מחזורים של הלבנה

לא, יש משהו... אני לא יודע, כמו שיש שלשמש יש איזה מחזור של עשרים ושמונה שנה. יש מחזורים. כן, הכל חוזר. לא חוזר. יש הבדלים. יש הבדלים. יש הבדלים. לא, למה להתחשב בזה? אין שום קשר. צריך להתחשב בזה. כשמחשבים מתי המולד, צריך לדעת באיזה חלק של השנה זה. יש דברים, זה בגלל השמש, לא בגלל הלבנה.

כלומר, יש הבדלים. הלבנה שרואים את הלבנה יש לה קשר גם לשמש. על כל פנים, יש מחזורים. יש מחזורים גדולים יותר. יש גם מחזורים של חמש מאות שנה, שהשמים עושים משהו. מה ההבדל? אתה מסתכל על הלבנה, זה דבר שמסתובב כל חודש. אתה לא רואה כלום.

הערבים מצחיקים, יש להם בעיה. תדמיין שהיו רק עשרה חודשים, אין שום ראייה שצריך להיות שנים עשר חודשים. ברגע שהחודשים עם התקופה לא מסתדרים, עשה חמישה עשר חודשים, וכל חמישה עשר חודשים זה רמזאן. תעשה משהו. אין לזה שום...

בקיצור, אני באמת חושב שאני צודק. במילים אחרות, אני שואל את השאלה רק כדי להדגיש שזה לא באמת חידוש החודש העיבור, זה דבר נורמלי. זה פשוט פשט, אין כאן שום דרשה, לא צריך שום מפי השמועה, איזו מסורה מיוחדת שעושים עיבור, וכך אכן עושים את העיבור.

כלומר, מיד נראה שיש כאן חשבון. החשבון אכן קורה, אבל יש השגחה שבית הדין עושה את זה מסודר. ויש מי שעושה את זה עם חשבון. אבל בואו נחשוב איך סתם להסתכל. איך סתם היה יכול לצאת ככה, שפעם אנשים חיים כן עם סדר שהם אוהבים עקביות, הם רוצים לדעת שהשנים יש להם החודשים של לבנה יש שנים עשר בשנה, כי זה בדרך כלל יש. היו עונים כמו המוסלמים, זה מה שהוא אומר? ממילא החכמים אמרו, לא, שכדי שיהיה תמיד חודש אביב, לא לעשות כך.

על זה לימדו אותנו שכתוב **"חודש בחודשו"**, כל פעם שהלבנה מתחדשת, נעשה חודש חדש. אז, ברגע שאנחנו יודעים את זה, ואנחנו יודעים שאנשים חיים לפי החשבון הזה, איך נותנים עצה עם הפסח? כל שנה יעשו פסח, מתי יהיה פסח? ט"ו לחודש האביב, כל שנה בודדת יש פסח. אבל מה קורה עם זה שלמדנו **"חודש בחודשו"**, שהחודשים שלנו סופרים לפי הלבנה? סופרים באמת, מה הבעיה? ואנשים לא יהיו להם שנים מסודרות. איפה כתוב יותר חודשים יהיו בשנה אחת יהיו פחות חודשים? כן, ככה היה באמת.

בכל אופן, אני לא מנסה לראות איך יש הווה אמינא כזו. כן, עכשיו עושים סדר, אבל בלי סדר, נותנים סדר, ולא צריך להיות עם סדר. מה ההווה אמינא? שחודשים זה כמות מסודרת של חודשים שהיא כל שנה אותו דבר. בתורה זה לא כתוב. אני אומר, לא צריך את הפסוק **"בחודש האביב"**. אנחנו בכלל לא צריכים את החידוש המיוחד שנקרא עיבור.

שוב, כתוב איפשהו בתורה שזה שבעה חודשים אחרי ראש השנה? אחרי סוכות? כשכתוב מתי ניסן חודש ראשון, כתוב אחרי חודש הראשון, כן? כי כתוב שהחודש הראשון יצאו בזמנים אחרים. אני לא מבין כלום, אני לא יודע מאיפה מתחילים לספור חודש הראשון. לא התכוונתי שכשסופרים לפי השמש ולפי הלבנה, כן? מה זה ממני? אי אפשר לספור, אין שנים של הלבנה, כל הדבר הזה מזויף. זה לא כתוב בתורה, לא במציאות.

טוב מאוד. אז חודש הוא בערך דבר של שלושים יום, זה מחזיק מחזור שלם. חוץ מזה יש שנים. כל שנה, פסח זה לא דבר שעושים כל שנים עשר חודשים, זה לא דבר שעושים כל שנה. אז כל שנה, בחודש שהוא הכי קרוב לאביב, יעשו פסח. פעם להיות קצת לפני האביב, אחר כך. אני לא יודע, אפשר להתעורר זה יכול להיות קצת לפני או קצת אחרי, אני לא יודע. אבל מה הבעיה?

המשל של שבת תשובה

כמו שאמרתי כאן, כמו שאחד אומר, כל שנה שבת אחרי ראש השנה היא שבת תשובה. הוא שואל, אבל פעם שבת תשובה שני ימים אחרי ראש השנה, פעם ארבעה ימים, פעם שישה ימים. אז מה? זה שתי מערכות שונות. לא צריך להתאים. לא צריך לעשות ששבת או חודשים יצטרכו להתאים לגמרי.

"סתירה" ב"חודש האביב" – ולמה זו לא סתירה

אבל חודשים עצמם, חודש האביב. כן, יכול להיות שבמילה חודש האביב יש קצת סתירה. חודש למדנו מתכוון כשהלבנה מתחדשת. נו, מה זה באמת חודש בחודשו? חודש, שזה משהו שקשור ללבנה, ואביב זה משהו שקשור לחמה?

לא, אין שום בעיה. כמו השבת שאחרי ראש השנה יש גם סתירה, כי ראש השנה הולך עם הלבנה, ושבת הולך עם ימי השבוע. זו הפעם הראשונה שיש שבת אחרי הלבנה. הפעם הראשונה שיש לבנה אחרי האביב.

ביקורת על הלוח המוסלמי

אז בואו נחשוב, מה היה קורה אם לא היינו מוסיפים פעם בשלוש שנים חודש נוסף? למה זה לא היה יוצא כמו למשל המוסלמים ש... רמזאן הוא פעם בחורף, פעם זה היה. כי הם אנשים מטופשים, הם החליטו. הם הולכים רק עם החודשים של... לא רק שהם הולכים רק, הם לא הולכים עם החודשים גם לא, הם הולכים עם תורה חדשה, הם החליטו שיש רק כמות מסוימת של חודשים, וזה מתחיל מחדש כל שנים עשרה פעמים. למה? לא יודע. זה לא הגיוני.

המשך תרגום

סתם תמיהות, כבר אמרתי לך שאני חושב שהערבים הקדמונים הבינו בעצמם שזה לא נכון, והמוחמד בא עם שטות שלא לעשות את זה. אין שום לוח בעולם שעושה את זה. כלומר, חוץ מאם זה לא מתאים בכלל, אתה יכול לומר, כל שלושים יום מתחיל מחזור חדש, אתה יכול לספור, למה אין

הדיבור שאנשים כן רצו להיות להם שנים עשר חודשים מסודרים, ומה שהיו עושים זה, כשנגמר אדר היו מתחילים לספור את החמישה עשר יום, היה להם איזה חודש קטן, כדי שאנחנו לא נעשה את זה, כי על זה יש לימוד ש"ימים אתה מונה ולא חדשים אתה מונה", הלימוד הוא דבר בסיסי.

במילים אחרות, אין שום דרך. מה היית עושה? אתה עושה רק אחד עשר ימים, כי אנשים היה להם שיש מיני חודש. אי אפשר לעשות שום מיני חודש. צדיק, חודש אי אפשר לשחק איתו, חודש זה הלבנה. אין לך שעון, אתה אומר שאפשר לעשות... אף אחד לא היה עושה את זה.

למה ימים טובים הם במלוי הלבנה

חברותא:

האם החסיד אמר קודם, למה בכל החגים עושים כשהלבנה במלואה? למה?

תשובה:

מאותה סיבה שאצלנו בבית המדרש צריך תמיד תשע בשעון העגול. למה? מדברים עם אדם, הוא מסתכל, שעה ראשונה ביום, שעה ששית, שעה ועשרים דקות, זה כבר מסובך. אותו דבר, כשהלבנה ככה, אני חוזר, אתה לא יכול להוסיף כמה ימים, ואתה לא תוכל להשתמש בלבנה אז בכלל. באמת זה שימושי.

וכך באמת כשאנשים שהיו מפליגים בספינה, לא היו להם שעונים. הלבנה הייתה הדבר שנתן להם הכי הרבה סדר. בפעם הבאה שיהיה ירח מלא, הם צריכים כבר להחזיק קרוב ליבשה שאליה הם רוצים להתקרב. זה עדיין ככה. אצל מי? תסתכל על הלבנה. תראה, כל חודש עושים קידוש לבנה. על זה עושים ברכה, אני לא מבין. אנחנו גרים בעיר ולא מסתכלים על הלבנה. זו קושיה עלינו.

אבל אני לא יודע שאנשים חיים כך. אנשים אהבים שעונים ולוחות שנה, עניין של לוח זמנים ברור. זה מראה את הימים הברורים. שאנשים, או היום הזה, חיים בסדרים שונים שלא מפריע. שבוע עם חודש אין לו שום קשר, לא בחודשים היהודיים, לא בגויים. כי היו פעם אנשים, היו לוחות שנה שניסו לחבר את השנים. שיהיה כל שנה שווה, או כל חודש או כל שנה שווה מבחינת שבועות. אבל אותנו לא מפריע לאף אחד. אנחנו לא התרגלנו. אנחנו לא עושים את הלוח זמנים לפי זה.

כך למשל, אצלנו אומרים יום שלישי פרשת דעים, כי על פי רוב אנשים עושים את התאריך, התאריך האנגלי, או התאריך. עושים הלאה. יש הבדל איזה יום בשבוע משהו הוא. זה עוד הולך, עבודה. לא, אפילו אם כן, אומרים יום ראשון הראשון באפריל. אין שום בעיה. זה יום ראשון באפריל. אף אחד לא מחשב איזה מספר שבוע זה. יש חודשים של מה. אבל מאחר ששניהם על מחזור שנתי, הם בכל זאת לא. הלבנה לא על מחזור שנתי. רק אחרי שעושים את העיבור. בוודאי. הלבנה לא על מחזור שנתי, והעיבור מסדר את זה. זה לא על מחזור שנתי, זה קצת קרוב. זה אחד עשר ימים קצר יותר ממחזור שנתי, אמת. זה כמעט ממש חזק.

אני רק אומר שאני לא חושב שיש הווה אמינא אמיתית, שצריך לימוד. ובאמת זה מסביר עיבור שלא עושים את זה, העיקר נותן שיש סדר מסוים. העיקר נותן גם... אחר כך ראו שיש עיבור, שהולכים ממש עם חשבון. מה שזה אי אפשר לראות סתם מלהסתכל אם בא האביב כבר יותר מוקדם, והרמב"ם סובר שהחשבון הוא באמת העיקר, נראה כבר בסוף הפרק. אבל זה חידושים.

לימוד הרמב"ם מ"ימים אתה מונה ואתה מונה חדשים"

הרמב"ם אמר קודם שאי אפשר לעשות שיוסיפו סתם את אחד עשר הימים, כי **"חדשים אתה מונה ולא ימים אתה מונה"**. אולי שם אתה רואה את